วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ • ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๓
ISSN : 1685 - 8234

วารสารอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ

ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๓

สำนักงาน กปร.

บทบรรณาธิการ

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๒/๒๕๖๓ เปิดเล่มด้วยคอลัมน์แนะนำโครงการ ***“ปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ ๒๒ แห่ง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร”*** ผู้อ่านจะได้รับทราบ ถึงโครงการแหล่งน้ำที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมถึงโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดตาก ซึ่งนอกจากสร้างประโยชน์ให้แก่ชาวบ้านในพื้นที่แล้ว ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเสริมรายได้ของชาวบ้านให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วย

คอลัมน์ขยายผลความสำเร็จจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้นำเสนอเรื่องราวการสำรวจความหลากหลายของเห็ดป่าในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นับเป็นความรู้ใกล้ตัวที่สามารถนำไปเป็นอาชีพเสริมอีกทางหนึ่งได้

รวมถึงคอลัมน์น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ มีเนื้อหาที่น่าสนใจดึงดูดให้ผู้อ่านได้ติดตามกันอย่างต่อเนื่อง และคอลัมน์เศรษฐกิจพอเพียง เลขาธิการ กปร. ฝากถึงผู้อ่านผ่านบทความพิเศษที่ให้แนวคิดที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่านจะได้รับประโยชน์จากคอลัมน์ต่าง ๆ ที่ทางกองบรรณาธิการจัดสรรมาให้อย่างครบถ้วน และนำไปก่อให้เกิดประโยชน์ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

กองบรรณาธิการ

หกสิบห้าพระชันษา หกสิบห้าปีแห่งผล-
ประโยชน์ทั่วทุกด้านดล ทรงก่อเกื้อเอื้อแผ่นดิน
ดนตรีอักษรศาสตร์ พจนารถมิสุดสิ้น
วัฒนธรรมงามประพิณ ให้ยลยินทั่วถิ่นไทย
สงเคราะห์การศึกษา ทั่วทั้งหล้าจะที่ไหน
เสด็จแม้นกันดารไกล ก็ถึงทั่วอยู่ท่ามกลาง
สมเด็จพระกนิษฐา ปวงประชานบน้อมวาง-
ใจภักดิ์ดีมิเจือนจาง ถวายพร้อมพระพรชัยฯ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม
ข้าพระพุทธเจ้า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร.
(นายภัททะพงศ์ เทียนศรี ผู้ประพันธ์)

สารบัญ

๑

คอลัมน์พระราชกรณียกิจ ๔

๒

คอลัมน์แนะนำโครงการ ๒๔

โครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ ๒๒ แห่ง
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดสกลนคร ๒๔

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้
เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดตาก ๓๓

๓

คอลัมน์
ขยายผลความสำเร็จ
จากโครงการอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ ๓๙

การสำรวจความหลากหลายของเห็ดป่า
ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดสกลนคร ๓๙

ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๓

คอลัมน์เศรษฐกิจพอเพียง ๔๒

บทความพิเศษ
งานสัมมนา เรื่อง แนวทาง
การขับเคลื่อนบูรณาการติดตามโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๔๒

“ต้นแบบ”
การดำเนินงานด้านความโปร่งใส ๔๔

**คอลัมน์น้อมสำนึกใน
พระมหากรุณาธิคุณ** ๔๖

จาก “บ้านรางพลับ” ชุมชนปลอดขยะ
สู่ “สำนักงาน กปร.” ๔๖

คอลัมน์ความเคลื่อนไหว ๔๘

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย และจังหวัดพิษณุโลก

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโครงการตำรวจพันธุ์ดี ตำบลท่าสาย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ทรงรับฟังรายงานการดำเนินงานของโครงการตำรวจพันธุ์ดี ทอดพระเนตรพื้นที่บ้านไก่อารมณ์ดี สภาพดินและการปรับปรุงดินของโครงการ รวมถึงการพัฒนาแหล่งน้ำ กิจกรรมบ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง การปลูกผักจากเมล็ดพันธุ์พระราชทาน การเลี้ยงปลาดุก การเลี้ยงกบในบ่อพลาสติก และการทำน้ำหมักชีวภาพ และทรงปลูกต้นมะม่วงน้ำดอกไม้เบอร์ ๔

ในการนี้ มีพระราชดำริ สรุปความว่า

๑. ให้อธิบดีกรมวิชาการเกษตรศึกษาและขยายพันธุ์มะละกอฮอลแลนด์ เพื่อนำมาปลูกในโครงการตำรวจพันธุ์ดี

๒. ให้โครงการตำรวจพันธุ์ดีเรียนรู้การถนอมอาหารตามวิธีการที่เคยสอนให้แก่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เช่น การทำปลาดุกอบแห้ง

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโครงการเลี้ยงแพะพันธุ์แบล็คเบงกอล ในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ทรงรับฟังสรุปผลการดำเนินงานโครงการเลี้ยงแพะพันธุ์แบล็คเบงกอลและเรื่องสุขภาพของแพะ

จากนั้น เสด็จฯ ไปบ้านสันทางหลวง หมู่ที่ ๑๒ ตำบลจันจว้าใต้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ทอดพระเนตรโครงการบ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง และฐานเรียนรู้ของชุมชน จำนวน ๖ ฐาน พร้อมกับทรงรับฟังรายงานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัดเชียงราย

ต่อมา เสด็จฯ ไปศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ทอดพระเนตรแปลงพืชผักภายในศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ ทรงรับฟังผลการดำเนินงานและติดตามความก้าวหน้าของศูนย์ฯ พร้อมกับมีพระราชปฏิสันถารกับกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและเมล็ดพันธุ์ผักพระราชทาน "เพื่อนช่วยเพื่อน" ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และทรงรับฟังรายงานผลการดำเนินงานในปี ๒๕๖๒ ของมหาวิทยาลัยราชมงคลล้านนา

ในการนี้ มีพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการพัฒนาพันธุ์และรักษาพันธุ์พืชผักและพืชอาหาร สรุปความว่า

"ให้รักษาพันธุ์พืชที่ขึ้นทะเบียนไว้ทุกปี เพื่อจะได้มีเมล็ดพันธุ์ใหม่และเพิ่มการเจริญเติบโตของพืช"

และมีพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดตาก กับนายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. และนายลลิต ถนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร. สรุปความว่า

๑. ให้ศึกษาและรวบรวมพันธุ์ไม้ท้องถิ่นในภาคตะวันตกของประเทศไทย รวมถึงปลูกไม้หลายชั้นเรือนยอดและไม้ใหญ่ในพื้นที่โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดตาก ดังเช่นตัวอย่างที่จังหวัดตรัง

๒. ให้ฟื้นฟูพื้นที่โดยการปลูกป่าด้วยวิธีธรรมชาติทั้งในพื้นที่โครงการและพื้นที่บริเวณรอบนอกโครงการ ให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการฯ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น Camping การศึกษาธรรมชาติ ฯลฯ คล้ายการดำเนินงานกิจกรรมสวนป่าพฤกษพัฒน์ มูลนิธิชัยพัฒนา โดยมีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าให้กลับมาสมบูรณ์ ตลอดจนเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ต่าง ๆ

๓. การก่อสร้างให้ดำเนินการในลักษณะเรียบง่าย ได้ประโยชน์ เน้นการรวบรวม มีเรือนเพาะชำเพื่อสะสมกล้าไม้ลักษณะคล้ายการดำเนินงานที่สวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ทั้งนี้ ให้หน่วยงานที่มีหน้าที่อนุรักษ์ดินและน้ำเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

๔. ให้ทำความเข้าใจกับราษฎรในพื้นที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมในโครงการ

จากนั้น ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดีของค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ จังหวัดพิษณุโลก โอกาสนี้มีพระราชปฏิสันถารกับทหารพันธุ์ดีของกองทัพบก ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญด้านการเกษตรให้แก่ชุมชน และทรงรับฟังรายงานการจัดทำระบบฐานข้อมูลพันธุ์พืชของศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ

ในการนี้ มีพระราชดำริ สรุปความว่า

"ให้สำนักงาน กปร. จัดหาเครื่องมือทำการเกษตรที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนโครงการทหารพันธุ์ดีของค่ายเอกาทศรถ จังหวัดพิษณุโลก"

ต่อมา เสด็จฯ ไปศูนย์วิจัยและพัฒนาชาน้ำมันและพืชน้ำมัน ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ทรงรับฟังรายงานผลการดำเนินงานและความก้าวหน้าของศูนย์ฯ ทรงปรุงเมนูน้ำมันเมล็ดชาพระราชทาน ประจำปี ๒๕๖๓ และทรงเยี่ยมราษฎร

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบำรุงที่ ๑๑๒ ตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พระราชทานของที่ระลึกแก่ครูใหญ่และผู้แทนนักเรียนชาย - หญิง พระราชทานขนุนพันธุ์ทองประเสริฐและเมล็ดพันธุ์ผักแก่ผู้แทนชาวบ้าน ทรงรับฟังบรรยายสรุปการดำเนินงานของโรงเรียน ความก้าวหน้าของโครงการตามพระราชดำริ สถานการณ์และแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำบริโภคในโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย และโครงการเพิ่มผลผลิต ผลไม้และถั่วเมล็ดแห้ง ทอดพระเนตรกิจกรรมส่งเสริมอาชีพนักเรียน กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และทรงเปิดอาคารเกษตรสิริสุข ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎร

ในการนี้ มีพระราชดำริ สรุปความว่า

๑. ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน กรมป่าไม้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณาแนวทางจัดหาน้ำให้แก่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบำรุงที่ ๑๑๒

๒. ให้สำนักงาน กปร. ประสานขอรับการสนับสนุนไก่ไข่ จำนวน ๒๐๐ ตัว พร้อมอาหารจากบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) เพื่อสนับสนุนกิจกรรมเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบำรุงที่ ๑๑๒

จากนั้น เสด็จฯ ไปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังวาลย์วิท ๘ ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พระราชทานสิ่งของแก่ครูใหญ่และผู้แทนนักเรียนชาย-หญิง และพระราชทานพันธุ์ไม้ผลและเมล็ดพันธุ์ผักแก่ผู้แทนชาวบ้าน ทรงรับฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินของโครงการและความก้าวหน้าของโครงการตามพระราชดำริ ทอดพระเนตรการเรียนการสอน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ศูนย์วัฒนธรรมชนเผ่าอาข่า และทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎร

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโรงเรียนรัฐราษฎร์วิทยา บ้านเล่าลิ่ว ตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ทอดพระเนตรการจัดการเรียนการสอนมอนเตสซอรี่ในระดับชั้นอนุบาล และการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ทรงเป็นประธานการประชุมโครงการขยายผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับเด็กในพื้นที่พัฒนาของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ทรงรับฟังรายงานเรื่องเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ในโรงเรียนเขตอำเภอแม่ฟ้าหลวงและการจัดทำระบบน้ำบริโภค สำหรับโรงเรียนในอำเภอแม่ฟ้าหลวงและการจัดทำคู่มือดูแลรักษา

จากนั้น เสด็จฯ ไปบ้านแม่คำน้อย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ทรงรับฟังรายงานสรุปผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรในพื้นที่โครงการศึกษาและพัฒนาการปลูกชาน้ำมัน รายงานสรุปแผนงานส่งเสริมสุกรเหมยซาน แผนงานส่งเสริมไก่กระดูกดำ แผนงานส่งเสริมพืชทางเลือกในพื้นที่ทำกิน (ชาอัสสัม พริกตะไคร้) แผนงานพัฒนาหัตถกรรมชุมชน และทรงเยี่ยมราษฎร

ต่อมา เสด็จฯ ไปโครงการศึกษาและพัฒนาการปลูกชาน้ำมันปางมะหัน ตำบลเทอดไท อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ทรงใส่ปุ๋ยและรดน้ำต้นชาน้ำมันที่ทรงปลูกไว้ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ และทรงปลูกต้นชาน้ำมันที่ได้ทรงเปลี่ยนยอดพันธุ์ดี เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ทรงรับฟังรายงานการปลูกชาน้ำมันดอกแดงและแผนการจัดการต้นชาน้ำมันรายแปลง

จากนั้น ทรงรับฟังรายงานสถานการณ์ชายแดน พร้อมทั้งพระราชทานสิ่งของแก่ผู้บัญชาการกองกำลังผาเมือง

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านจะนู ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พระราชทานของที่ระลึกแก่ครูใหญ่และผู้แทนนักเรียนชาย - หญิง และพระราชทานขนุนพันธุ์ทองประเสริฐและเมล็ดพันธุ์ผักแก่ผู้แทนชาวบ้าน ทรงรับฟังรายงานสรุปผลการดำเนินงานการก่อสร้างอาคารเรียนและสนับสนุนศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านจะนู ทอดพระเนตรกิจกรรมห้องพยาบาล กิจกรรมการประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันและอาหารเสริมนม กิจกรรมส่งเสริมอาชีพนักเรียน กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมห้องสมุด พร้อมทั้งทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎร

จากนั้น เสด็จฯ ไปค่ายสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ทรงติดตามผลการดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดี ค่ายสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ กองพลพัฒนาที่ ๓ กองทัพภาคที่ ๓ ทอดพระเนตรกิจกรรมการปลูกผัก ได้แก่ บวบ พริก ถั่ว เป็นต้น กิจกรรมการปลูกพืชสมุนไพร กิจกรรมการทำปุ๋ยสูตรพระราชทาน กิจกรรมการเลี้ยงเป็ด กิจกรรมการเลี้ยงโค กิจกรรมการทำน้ำส้มควันไม้

ในการนี้ มีพระราชดำริ สรุปความว่า

๑. ให้สำนักงาน กปร. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาช่วยเหลือลูกจ้างของโครงการฟาร์มตัวอย่าง จังหวัดนราธิวาสที่ถูกเลิกจ้าง โดยใช้พื้นที่หน้าศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง จำนวน ๖ ไร่ มาทำการเกษตร โดยให้เจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือแนะนำ เมื่อได้ผลผลิตก็มอบให้แก่ราษฎรที่เข้าร่วมกิจกรรม

๒. ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และกองทัพภาคที่ ๓ ร่วมกันพิจารณาจัดหาน้ำสนับสนุนให้แก่โครงการทหารพันธุ์ดีค่ายสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ โดยดำเนินการขุดสระเก็บน้ำพร้อมระบบรับน้ำ และก่อสร้างสถานีสูบน้ำพร้อมระบบส่งน้ำ จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ ๑) สถานีสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์พร้อมระบบส่งน้ำ เข้าสู่พื้นที่แปลงเกษตรของโครงการทหารพันธุ์ดี และ ๒) สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำ เข้าสู่แก้มลิงลาดบัวขาว

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดชุมพร

วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านควนสามัคคี หมู่ที่ ๑๓ ตำบลครน อำเภอสวี จังหวัดชุมพร พระราชทานสิ่งของแก่ครูใหญ่และผู้แทนนักเรียน พระราชทานพันธุ์ไม้ผลแก่ผู้แทนชาวบ้าน ทรงลงพระนามาภิไธยในสมุดที่ระลึก และพระราชทานเข็มเชิดชูเกียรติ ชั้นที่ ๑ แก่ผู้ปฏิบัติงาน

ในการนี้ มีพระราชดำริแก่ นายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

"...ขอให้สำนักงาน กปร. และกรมชลประทานปรับปรุงและซ่อมแซมระบบท่อส่งน้ำฝายทดน้ำบ้านคลองหลุงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และก่อสร้างถังพักน้ำ ขนาดและที่ตั้งตามความเหมาะสม พร้อมจัดหาเครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อสูบน้ำจากฝายชะลอน้ำไปเติมยังถังพักน้ำ เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ โรงเรียนจะมีน้ำสำหรับการอุปโภค บริโภค และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพียงพอตลอดทั้งปี ..."

จากนั้น เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรการสาธิตการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมโรงอาหาร กิจกรรมโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน กิจกรรมห้องพยาบาล กิจกรรมการฝึกอาชีพนักเรียน ได้แก่ การตัดผม กลุ่มผ้าบาติก ร้อยลูกปัด กิจกรรมเรื่องเล่าท้องถิ่น มโนราห์ กิจกรรมเด็กอนุบาล กิจกรรมปศุสัตว์ กิจกรรมประมง พร้อมทั้งทรงเยี่ยมนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ หน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎร พร้อมฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับครูและนักเรียน คณะหน่วยแพทย์พระราชทาน และคณะชมรมศิษย์เก่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านควนสามัคคี

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๓

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสิริราษฎร์ หมู่ที่ ๑๖ ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร พระราชทานสิ่งของแก่ครูใหญ่และผู้แทนนักเรียน พระราชทานพันธุ์ไม้ผลแก่ผู้แทนชาวบ้าน ทรงลงพระนามาภิไธยในสมุดที่ระลึก และพระราชทานเข็มเชิดชูเกียรติ ชั้นที่ ๑ แก่ผู้ปฏิบัติงาน

ในการนี้ มีพระราชดำริแก่ นายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

"...ขอให้สำนักงาน กปร. ร่วมกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมชลประทาน พิจารณาดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำระยะที่ ๒ โดยดำเนินการก่อสร้างระบบประปาภูเขา ซึ่งโครงการจัดหาน้ำดังกล่าวจะดำเนินการในลักษณะโครงการร่วมระหว่างกรมชลประทาน และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เมื่อดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ จะช่วยให้สัตว์ป่ามีแหล่งอาหาร น้ำ ช่วยฟื้นฟูและอนุรักษ์ต้นน้ำ ป่าไม้ ตลอดจนเป็นแหล่งน้ำให้แก่โรงเรียนและราษฎรบ้านทรัพย์ทวี จะได้มีน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภค และดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ เพียงพอตลอดทั้งปี..."

จากนั้น เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรห้องเรียนชั้นอนุบาล กิจกรรมโครงการฝึกอาชีพอาชีวะ ห้องเรียน USO NET (ยูโซเนต) กิจกรรมโรงอาหาร กิจกรรมห้องพยาบาล กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่น การแสดงจินตลีลาน้ำตกของนักเรียน กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมสาธิตการเรียนการสอน กิจกรรมโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน กิจกรรมพัฒนาที่ดิน กิจกรรมประมง กิจกรรมเกษตร กิจกรรมสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) กิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ลูกประคบ ยาหม่อง สมุนไพร น้ำมันเขียว พร้อมทั้งทรงเยี่ยมนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ ชมรมศิษย์เก่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสิริราษฎร์ หน่วยแพทย์พระราชทาน และราษฎร พร้อมฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับครูและนักเรียน คณะหน่วยแพทย์พระราชทาน และคณะชมรมศิษย์เก่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสิริราษฎร์

ต่อมา เสด็จฯ ไปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านสวนเพชร หมู่ที่ ๑๖ ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร พระราชทานสิ่งของแก่ครูใหญ่และผู้แทนนักเรียน พระราชทานพันธุ์ไม้ผลแก่ผู้แทนชาวบ้าน ทรงลงพระนามาภิไธยในสมุดที่ระลึก และพระราชทานเข็มเชิดชูเกียรติ ชั้นที่ ๑ แก่ผู้ปฏิบัติงาน

ในการนี้ มีพระราชดำริแก่ นายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

"... ๑. ให้สำนักงาน กปร. ร่วมกับกรมชลประทาน พิจารณาก่อสร้างอาคารบังคับน้ำพร้อมระบบส่งน้ำและอาคารประกอบในบริเวณที่เหมาะสม เพื่อส่งน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคและดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างยั่งยืน และเพียงพอตลอดทั้งปี..."

"... ๒. ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน ร่วมกับจังหวัดชุมพร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาจัดทำกติกาการใช้น้ำและการบริหารจัดการน้ำร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านสวนเพชรและเกษตรกร เพื่อให้การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเป็นไปอย่างยั่งยืน โดยกำหนดขอบเขตพื้นที่การเกษตรและชนิดพืชที่เพาะปลูกให้ชัดเจน ให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำใช้การที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งให้ดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน เพื่อควบคุมจำนวนเกษตรกร และจำกัดพื้นที่การเพาะปลูกทุเรียน ไม่ให้ขยายพื้นที่ไปมากกว่านี้ ซึ่งจังหวัดชุมพรน่าจะเป็นจังหวัดแรกที่ดำเนินการ..."

จากนั้นเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรโครงการฝึกอาชีพท้องถิ่น กิจกรรมโรงอาหาร กิจกรรมโครงการเกษตรและอาหารกลางวัน กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมห้องพยาบาล กิจกรรมการสาธิตการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ กิจกรรมตลาดนัดนักเรียน ทรงเยี่ยมชมรมศิษย์เก่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านสวนเพชร หน่วยงานแพทย์พระราชทานและราษฎร พร้อมฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับครูและนักเรียน คณะหน่วยแพทย์พระราชทานและคณะชมรมศิษย์เก่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านสวนเพชร

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดน่าน

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๓

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโรงเรียนสมาคมพยาบาลไทย อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน พระราชทานของที่ระลึกแก่ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้แทนนักเรียน และพระราชทานพันธุ์ไม้ผล (ลิ้นจี่พันธุ์ฮงฮวย) และเมล็ดพันธุ์ผักแก่ผู้แทนชาวบ้าน

โอกาสนี้ ทรงกดปุ่มเปิดแพรคลุมป้ายอาคารพิพิธภัณฑ์โรงเรียนสมาคมพยาบาลไทย พร้อมทอดพระเนตรการจัดแสดงภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ ทรงรับฟังผลการดำเนินงานของโรงเรียน ทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วยการส่งเสริมอาชีพ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน กิจกรรมสหกรณ์ การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย การสอนเสริมวิชาการศึกษาพิเศษ การสอนระดับชั้นอนุบาล และกิจกรรมนักวิทยาศาสตร์น้อย และทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎร

ในการนี้ มีพระราชดำริ ดังนี้

๑. ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำให้แก่โรงเรียนสมาคมพยาบาลไทยและราษฎรในพื้นที่ใกล้เคียง มีพระราชดำริแก่ นายลลิต ถนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

“ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดหาน้ำให้แก่โรงเรียนสมาคมพยาบาลไทย โครงการหลวงถ้ำเวียงแก และราษฎรบริเวณใกล้เคียง โดยดำเนินการก่อสร้างฝายหรืออ่างเก็บน้ำปิดกั้นลำห้วยมีดพร้อมระบบท่อส่งน้ำขนาดและความยาวตามความเหมาะสม รวมทั้งพิจารณาก่อสร้างถังพักน้ำบริเวณฝายเวียงแก ๑ จำนวน ๒ แห่ง และถังพักน้ำบริเวณโรงเรียนสมาคมพยาบาลไทย จำนวน ๑ แห่ง ปริมาณความจุตามความเหมาะสม เพื่อช่วยให้โรงเรียนสมาคมพยาบาลไทย โครงการหลวงถ้ำเวียงแก และราษฎรบริเวณใกล้เคียง มีน้ำใช้สำหรับการอุปโภค บริโภค และทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเพียงพอตลอดปี”

๒. แนวทางการดำเนินงานพัฒนาของโครงการอนุรักษ์ระบบนิเวศป่าไม้และพัฒนาพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยลู่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดน่าน มีพระราชดำริแก่ นายลลิต ถนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร. สรุปความว่า

๒.๑ การดำเนินงานพัฒนาในพื้นที่โครงการ ***"...ขอให้ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยขอให้คำนึงถึงความต้องการและความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของราษฎรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นสำคัญ..."***

๒.๒ การดำเนินงานสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยลู่ ตำบลสะเนียน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ***"...ขอให้ดำเนินการจัดหาน้ำเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจการของศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนที่บ้านห้วยลู่โดยเร่งด่วน ให้ทันกับเวลาที่จะเปิดทำการเรียนการสอนในเดือนพฤษภาคมนี้..."***

จากนั้น เสด็จฯ ไปโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดนิโครธาราม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ทรงประเคนสิ่งของพระราชทานสำหรับโรงเรียน

โอกาสนี้ ทรงตัดแถบแพรคลุมป้ายเปิดอาคารสิริรัตนธรรม และทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของโรงเรียนและโครงการตามพระราชดำริ ประกอบด้วยงานพัฒนาด้านสุขภาพของประชาชนและพระภิกษุสามเณรในพื้นที่ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาโดยใช้สื่อเทคโนโลยี DLTV และ DLIT เพื่อจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม โครงงานวิทยาศาสตร์เรื่องการผลิตแหนมเห็ดโคนน้อยด้วยหัวเชื้อบริสุทธิ์เสริมโปรไบโอติก การอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมภูมิปัญญาของท้องถิ่น (ฝึกเทศน์ธรรมชาดก การให้พรพื้นเมือง และการตั้งตุงพื้นเมือง) การพัฒนาสามเณรนักพูด นักปาฐกถา และการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

ต่อมา เสด็จฯ ไปโรงสีข้าวพระราชทาน อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ทรงรับฟังบรรยายสรุปและทอดพระเนตรผลการดำเนินงานของโรงสีข้าวพระราชทานและผลการดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูหวายไผ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๖ ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ทรงรับฟังรายงานสรุปความเป็นมาและผลการดำเนินงานของโรงเรียน

โอกาสนี้ ทรงกดปุ่มเปิดแพรคลุมป้ายอาคารเรียนสิริพัฒนา พร้อมทอดพระเนตรการจัดแสดงนิทรรศการกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ประกอบด้วยวิชาชีพผ้าปักกองหลวง ทอผ้าซาโอริ ผ้าเขียนเทียน ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ การนวดแผนไทย และวิชาชีพช่างไฟฟ้า

จากนั้น เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรศูนย์การเรียนรู้ช่างเครื่องเงิน การจัดการเรียนการสอนเครื่องเงิน ผลงานของนักกีฬารักบี้หญิง ๗ คน และพระราชทานพระราชวโรกาสให้นักเรียนทุนในพระราชานุเคราะห์และกลุ่มบัณฑิตคืนถิ่นเข้าเฝ้าฯ

ต่อมา เสด็จฯ ไปกองบังคับการกรมทหารพรานที่ ๓๒ ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ประทับรถรางพระที่นั่งไปโครงการทหารพันธุ์ดี จังหวัดน่านและทรงรับฟังการรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดีในภาพรวมโดยผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๘ ณ ศาลาริมอ่างเก็บน้ำห้วยทรายขาว

โอกาสนี้ นายทองเปลว กองจันทร์ อธิบดีกรมชลประทาน และนายนิพนธ์ ฟูศรี ผู้อำนวยการโครงการชลประทานน่าน ได้กราบบังคมทูลรายงานผลการดำเนินงานจัดหาน้ำสนับสนุนโครงการทหารพันธุ์ดี จังหวัดน่าน

ในการนี้ มีพระราชดำริเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำบริเวณลำห้วยมีด สรุปความว่า

“...ขอให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำประชาพิจารณ์ระหว่างราษฎรบ้านถ้ำเวียงแก ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน และราษฎรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำบริเวณลำห้วยมีด โดยให้ราษฎรเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าต้องการแบบไหน...”

นอกจากนั้น มีพระราชกระแสรับสั่งว่า *“..อยากไปดูโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาท่อทองแดง จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งที่โดยรอบเป็นสวนส้ม มีการใช้ยาฆ่าแมลงเยอะ ซึ่งอาจจะแก้ไขอะไรไม่ได้ แต่จะขยับขยายยังไง...”*

โครงการเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง
กรมทหารพรานที่ 32

จากนั้น ทรงรับฟังบรรยายสรุปจากผู้บังคับการกรมทหารพรานที่ ๓๒ เรื่อง โครงการผลิตไก่พื้นบ้านประดู่หางดำ ไก่กระดูกดำพระราชทาน ไก่เหลืองหางขาวสายพันธุ์ลำปาง และการผลิตไข่ไก่สดเพื่อลดการนำเข้าจากนอกจังหวัด

ในการนี้ มีพระราชดำริเกี่ยวกับการผลิตอาหารเลี้ยงไก่ สรุปความว่า

“...ให้เปรียบเทียบอาหารเลี้ยงไก่ที่ทางทหารทำกับที่มูลนิธิชัยพัฒนาทำ โดยให้พิจารณาในเรื่องโปรตีน เพราะไม่ได้ทำเพื่อธุรกิจแต่ทำเพื่อเพิ่มโภชนาการ โรงเรียนที่ไปดูมาเมื่อวานรายงานว่ามีนักเรียน ๔๐๐ คน แต่ขาดสารอาหาร ๑๐๐ คน ซึ่งไม่ดีเลย ต้องไปดู เรื่องการเลี้ยงได้ยังไงก็ไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ อย่างเก่งก็ ๗๐-๘๐ เปอร์เซ็นต์...”

ต่อมา ทรงรับฟังบรรยายสรุปการอบรมโครงการฝึกอบรมทหารพันธุ์ดีต้นแบบ ทอดพระเนตรโรงเรือนปลูกผัก โรงเพาะถั่วงอก แปลงปลูกผักปลอดภัยภายใต้มาตรฐาน GAP แปลงผลิตเมล็ดพันธุ์พระราชทาน โครงการผลิตเลี้ยงสัตว์ปีกพระราชทาน ประกอบด้วยการเลี้ยงเป็ดสายพันธุ์ต่าง ๆ ได้แก่ พันธุ์บางปะกงและพันธุ์กากีแคมป์เบลล์ การผลิตไข่เป็ดเพื่อลดการนำเข้าจากนอกจังหวัด และการผลิตไข่เค็ม

จากนั้น ประทับรถรางพระที่นั่งทอดพระเนตรการดำเนินกิจกรรมภายในโครงการ ประกอบด้วยการปลูกไผ่เพื่อขยายพันธุ์สำหรับพระราชทานและฐานการเรียนรู้การผลิตน้ำส้มควันไม้ แล้วจึงเสด็จฯ ไปประทับยังศาลาทรงงาน พระราชทานเมล็ดพันธุ์ผักให้แก่ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๘ เพื่อส่งมอบให้แก่ทหารพันธุ์ดีต้นแบบที่จะปลดประจำการในเดือนเมษายน ๒๕๖๓

โครงการทหารพันธุ์ดี

ในการนี้ พระราชทานพระราโชวาทให้แก่คณะทำงานโครงการทหารพันธุ์ดี สรุปความว่า

"...วันนี้ได้มาที่ฐานแสงเพ็ญ ก็เห็นว่ามีความก้าวหน้ามากขึ้น เมื่อปีที่แล้วได้มาก็ทราบว่าคนนิยมบริโภคไข่ แต่ผลิตไม่พอต้องนำเข้ามา ถ้าเราต้องการกินอะไรและสามารถผลิตได้เอง ก็จะลดค่าใช้จ่ายเพราะไม่มีค่าขนส่ง และได้ความรู้ด้วย ทหารมีพื้นที่เพียงพอก็น่าจะทำได้ซึ่งทำเองก็ไม่มีสารพิษ เป็นอินทรีย์ ช่วยเรื่องสุขภาพของผู้บริโภค มีข้อสังเกตเรื่องปัจจัยการผลิตต้องไม่คิดแยกกัน ต้องคิดแบบรวม เช่น ถ้าเรามีพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ดี ก็ดูองค์ประกอบอื่น เช่น น้ำพอหรือไม่ เพราะถ้ามีพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ดี แต่น้ำไม่มีก็ทำไม่ได้ อาจจะต้องชะลอหรือเลื่อนสิ่งที่อยากทำ ทุกอย่างต้องทำในเวลาที่เหมาะสม ต้องคิดรอบด้าน คนเป็นเจ้าของพื้นที่ต้องตัดสินใจ ซึ่งจากการไปเยี่ยมในหลายพื้นที่ได้พบปัญหาคือ ๑) มีการเปลี่ยนรูปแบบการเพาะปลูก คือไปเพาะปลูกพืชที่ทำรายได้มาก และพืชที่ทำรายได้มากก็ใช้น้ำมากกว่า ทำให้น้ำที่เคยมีก็ไม่พอ ๒) ประชากรมีจำนวนมากขึ้น คนที่ทำกิจกรรมจึงเพิ่มขึ้น

เรื่องการจัดหาน้ำก็จะทำบ่อบาดาล บางทีก็ไม่ได้อยู่ในเขตที่ดินที่จะเก็บน้ำได้ ก็มีปัญหา คือ ขุดไม่เจอน้ำ การทำฝายก็ได้น้ำไม่มากเท่าทำอ่างเก็บน้ำ แต่ปัญหา คือ ถ้าพื้นที่เป็นอุทยานแห่งชาติต้องพิจารณาให้ละเอียด ถ้าเป็นพื้นที่ทำกินของชาวบ้านถ้าทำก็เสียพื้นที่ ก็ต้องพิจารณาและตัดสินใจเองว่าจะทำหรือไม่ทำ ต้องมีการทำประชาพิจารณ์ บางครั้งที่ชาวบ้านทำกันเองก็ไม่ถูกหลัก เช่น การวางท่อทำกันเองก็วางไม่ถูก ส่วนของที่ทำไว้นานแล้วก็พังเสียหาย ก็ต้องคิดว่าพื้นที่แต่ละแห่งไม่เหมือนกัน ความต้องการไม่เหมือนกัน เจ้าของพื้นที่จะรู้ดีมากกว่าคนอื่น เวลาออกไปช่วยพัฒนาต้องคำนึงประเด็นนี้ ทหารที่ปลดประจำการเป็นช่องทางที่ดีที่จะนำเอาความรู้ที่ได้จากการอบรมไปพัฒนา โดยคิดพิจารณาเองว่าจะนำไปปรับใช้อย่างไรให้เหมาะกับพื้นที่และเป็นประโยชน์กับตัวเอง หวังว่าทุกท่านที่ตั้งใจทำมา วิทยากรที่ให้ความรู้ น่าจะปลาบปลื้มใจที่ทุกอย่างดีขึ้นดีขึ้น ก็ขอให้มีกำลังใจและขอให้ประสบความสำเร็จ..."

ธ ทรงเป็นดั่ง ผู้คุ้มครอง ปกป้อง ให้ปวงพสกนิกรปลอดภัย

โครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ ๒๒ แห่ง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

เรียบเรียงโดย นางสาวฉัตตริน บุญเกิด
กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒

เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ บริเวณพื้นที่จังหวัดสกลนครได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อน ***"ตาลัส"*** และช่วงวันที่ ๒๔-๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ บริเวณพื้นที่จังหวัดสกลนครได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อน ***"เซินกา"*** วัดปริมาณน้ำฝนสะสมได้มากถึง ๒๔๕ มิลลิเมตร ในช่วงระยะเวลา ๒๐ ชั่วโมง ส่งผลให้มีน้ำไหลหลากจากตอนบนลงสู่พื้นที่อ่างเก็บน้ำในพื้นที่จังหวัดสกลนคร จนก่อให้เกิดน้ำเอ่อล้นข้ามทำนบดิน (Overtop) และเกิดการกัดเซาะสันทำนบดินพังเสียหาย

ความทราบถึงใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชกระแสให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ***"ตรวจระบบ อ่าง เขื่อน ฯลฯ ในพื้นที่นี้ต่อไป"*** ซึ่งสำนักงาน กปร. ได้ประสานกรมชลประทานให้ดำเนินการตรวจสอบสภาพอ่างเก็บน้ำที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทานในเขตจังหวัดสกลนคร จำนวน ๙๔ แห่ง พบว่ามีอ่างเก็บน้ำที่อยู่ในสถานะเฝ้าระวัง คือ มีปริมาณน้ำเกินร้อยละ ๘๐ ของความจุเก็บกัก จำนวน ๒๒ แห่ง ซึ่งส่วนมากมีอายุการใช้งานมาอย่างยาวนาน มีสภาพชำรุด และทำนบดินได้รับความเสียหาย

สืบเนื่องจากเหตุการณ์พิบัติภัยดังกล่าวที่เกิดขึ้น ด้วยความห่วงใยที่มีต่อพสกนิกรในเขตพื้นที่จังหวัดสกลนคร และพระวิสัยทัศน์ที่ยาวไกลในการที่จะป้องกันเหตุร้ายอันมีสาเหตุมาจากภัยธรรมชาติ หากได้ดำเนินการป้องกันในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานและตระเตรียมแผนการรับมือไว้ จะช่วยบรรเทาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สำนักงาน กปร. ประสานส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ***"หาวิธีดำเนินการกับ ๒๒ อ่างที่เฝ้าระวังให้ดี เช่น การปรับปรุงให้ปลอดภัยและสภาพดีขึ้น"***

แนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เพื่อเป็นการสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการถอดบทเรียนเพื่อป้องกันปัญหาอันเกิดจากอุทกภัย กรมชลประทานได้ดำเนินการสำรวจอ่างเก็บน้ำทั้ง ๒๒ แห่ง และพิจารณาออกแบบแก้ไขจากการคำนวณปริมาณน้ำที่ไหลเข้าออกภายในอ่างเก็บน้ำให้เป็นปัจจุบัน พร้อมเสนอแผนงาน/โครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ ๒๒ แห่ง ที่มีความพร้อมสามารถดำเนินการได้ทันที เพื่อแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว จะสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในพื้นที่ซึ่งประสบปัญหาความเดือดร้อนด้านแหล่งน้ำ โดยมีรายชื่ออ่างเก็บน้ำพร้อมแนวทางการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

โครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ ๒๒ แห่ง
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๔ อ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้า อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๕ อ่างเก็บน้ำวังกอไผ่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๖ อ่างเก็บน้ำหนองทุ่งมน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑๒ อ่างเก็บน้ำหนองแปน ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑๕ อ่างเก็บน้ำหนองแปน ๑ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๓ อ่างเก็บน้ำห้วยทรายสว่าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑๓ อ่างเก็บน้ำฝายต้นน้ำ

๑๔ อ่างเก็บน้ำหนองบัวแพ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑๖ อ่างเก็บน้ำน้ำซับ ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑๗ อ่างเก็บน้ำน้ำซับ ๓ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑๘ อ่างเก็บน้ำน้ำซับ ๔ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑๙ อ่างเก็บน้ำหนองไผ่ ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒๑ อ่างเก็บน้ำห้วยคำบากน้อย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒ อ่างเก็บน้ำห้วยโศก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒๒ อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำหยาด อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๘ อ่างเก็บน้ำภูเพ็ก

๑ อ่างเก็บน้ำบ่อสะอือ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๙ อ่างเก็บน้ำคำมะโคตร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑๐ อ่างเก็บน้ำบ้านแพงตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑๑ อ่างเก็บน้ำภูน้อย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒๐ อ่างเก็บน้ำห้วยหาด อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๗ อ่างเก็บน้ำห้วยแหน่ง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการ	การดำเนินการปรับปรุง
๑ อ่างเก็บน้ำบ่อสะอืออันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลนาเพียง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	๑. ปรับปรุงตัวทำนบดินที่ชำรุดเสียหายและใช้หินทิ้งป้องกันการกัดเซาะทั้งด้านหน้าเขื่อนและด้านท้ายเขื่อน ๒. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ ๓. เรื่องถนนจะนำไปพิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาต่อไป ๔. ตัดต้นไม้บริเวณทำนบดิน
๒ อ่างเก็บน้ำห้วยโศกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลม่วง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร	๑. ทำการปูแผ่นดินเหนียวสังเคราะห์ (GCL) ปิดด้านเหนือน้ำในบริเวณรอยต่อระหว่างสันเขื่อนเดิมกับถนนลูกรังที่มีการถมเพิ่ม ๒. ซ่อมแซมผิวจราจรบริเวณที่มีแอ่งน้ำ ๓. เพิ่มอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉินบริเวณฐานยันเขื่อนฝั่งซ้าย
๓ อ่างเก็บน้ำห้วยทรายสว่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร	๑. ปรับปรุงตัวทำนบดินที่ชำรุดเสียหายและใช้หินทิ้งป้องกันการกัดเซาะทั้งด้านหน้าเขื่อนและด้านท้ายเขื่อน ๒. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ ๓. เรื่องถนนจะนำไปพิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาต่อไป ๔. ตัดต้นไม้บริเวณทำนบดิน
๔ อ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเจริญศิลป์ อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร	๑. ปรับปรุงด้านท้ายอาคารทางระบายน้ำล้นโดยใช้ Gabion เพื่อป้องกันการกัดเซาะ ๒. เพิ่ม Emergency Spillway ๓. ปรับปรุงผิวทางเป็น Asphaltic Concrete
๕ อ่างเก็บน้ำวังกอไผ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลทุ่งแก อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร	๑. ปรับปรุงตัวทำนบดินที่ชำรุดเสียหายและใช้หินทิ้งป้องกันการกัดเซาะทั้งด้านหน้าเขื่อนและด้านท้ายเขื่อน ๒. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ ๓. เรื่องถนนจะนำไปพิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาต่อไป ๔. ตัดต้นไม้บริเวณทำนบดิน

โครงการ	การดำเนินการปรับปรุง
๖ อ่างเก็บน้ำหนองทุ่งมนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเจริญศิลป์ อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร	๑. ย้ายตำแหน่งประตู (Gate) รับน้ำซึ่งเดิมตั้งไว้บริเวณอ่างเก็บน้ำหนองทุ่งมน (ปัจจุบันชำรุด) มาไว้บริเวณที่เชื่อมต่อระหว่างคลองผันน้ำด้านท้ายอ่างเก็บน้ำวังกอไผ่และท่อทางน้ำเข้า ๒. ทำตะแกรงกันขยะแบบเอียงบริเวณทางน้ำเข้า ๓. ควรมี Manhole ทุกระยะ ๑๐๐ เมตร
๗ อ่างเก็บน้ำห้วยแหน่งอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกกปลาซิว อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร	๑. ปรับปรุงตัวทำนบดินที่ชำรุดเสียหายและใช้หินทิ้งป้องกันการกัดเซาะทั้งด้านหน้าเขื่อนและด้านท้ายเขื่อน ๒. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ ๓. เรื่องถนนจะนำไปพิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาต่อไป ๔. ตัดต้นไม้บริเวณทำนบดิน
๘ อ่างเก็บน้ำภูเพ็ก ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร	๑. ปรับปรุงตัวทำนบดินที่ชำรุดเสียหายและใช้หินทิ้งป้องกันการกัดเซาะทั้งด้านหน้าเขื่อนและด้านท้ายเขื่อน ๒. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ ๓. เรื่องถนนทางโครงการจะนำไปพิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาต่อไป ๔. ตัดต้นไม้บริเวณทำนบดิน
๙ อ่างเก็บน้ำคำมะโคตรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลปทุมวาปี อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร	๑. ปรับปรุงอาคารท่อส่งน้ำทั้งสองแห่ง ๒. ก่อสร้างอาคารทิ้งน้ำลงลำน้ำเดิม (River Outlet) เพื่อใช้สำหรับการพร่องน้ำ ๓. ก่อสร้างอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉินบริเวณ Abutment ฝั่งซ้าย ๔. ปรับปรุงอาคารระบายน้ำล้นให้สามารถระบายน้ำปริมาณน้ำสูงสุดที่รอบปีการเกิดซ้ำ ๕๐ ปี
๑๐ อ่างเก็บน้ำบ้านแพงตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลปทุมวาปี อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร	๑. ก่อสร้างอาคารทิ้งน้ำลงลำน้ำเดิม (River Outlet) เพื่อใช้สำหรับการพร่องน้ำ ๒. ปรับปรุงอาคารระบายน้ำล้นให้สามารถใช้การได้เต็มศักยภาพ ๓. เพิ่มอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉินบริเวณ Abutment ฝั่งซ้าย

โครงการ	การดำเนินการปรับปรุง
๑๑ อ่างเก็บน้ำภูน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลส่องดาว อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร	๑. ปรับปรุงอาคารระบายน้ำล้น ๒. ก่อสร้างอาคารทิ้งน้ำลงลำน้ำเดิม (River Outlet) เพื่อใช้สำหรับการพร่องน้ำ ๓. ก่อสร้างอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉินบริเวณ Abutment ฝั่งซ้าย
๑๒ อ่างเก็บน้ำหนองแปน ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบ้านเหล่า อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร	๑. ปรับปรุงทำนบดิน ๒. ก่อสร้างอาคารทิ้งน้ำลงลำน้ำเดิม (River Outlet) เพื่อใช้สำหรับการพร่องน้ำ ๓. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุตามศักยภาพ ๔. ก่อสร้างอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉินบริเวณ Abutment ฝั่งซ้าย
๑๓ อ่างเก็บน้ำฝายต้นน้ำ ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร	๑. ก่อสร้างอาคารบังคับน้ำแบบมีบานปิด-เปิด บริเวณจุดที่น้ำไหลลงอ่างน้ำซับ ๓ ๒. ขุดลอกด้านท้ายอาคารบังคับน้ำที่จะก่อสร้าง พร้อมดาดคอนกรีต ๓. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ
๑๔ อ่างเก็บน้ำหนองบัวแพอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบ้านถ่อน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร	๑. ปรับปรุงทำนบดิน ๒. ก่อสร้างอาคารทิ้งน้ำลงลำน้ำเดิม (River Outlet) เพื่อใช้สำหรับการพร่องน้ำ ๓. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ ๔. ก่อสร้างอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉิน
๑๕ อ่างเก็บน้ำหนองแปน ๑ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหนองแปน อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร	๑. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ ๒. ทำการตัดต้นไม้ขนาดใหญ่ที่ขึ้นปกคลุมบริเวณทำนบดินของเขื่อน โดยการตัดต้องไม่ทำให้ตายเพราะรากต้นไม้ใหญ่ถ้าเน่าเปื่อยจะเป็นอันตรายกับตัวเขื่อน ๓. เพิ่มอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉินบริเวณ Abutment ฝั่งขวา ๔. ก่อสร้างอาคารทิ้งน้ำลงลำน้ำเดิม (River Outlet) เพื่อใช้สำหรับการพร่องน้ำ

โครงการ	การดำเนินการปรับปรุง
๑๖ อ่างเก็บน้ำน้ำซับ ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร	๑. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ ๒. กำจัดวัชพืชที่ขึ้นบริเวณรอบ ๆ อาคารระบายน้ำล้น ๓. เพิ่มอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉินบริเวณ Abutment ฝั่งขวา ๔. ก่อสร้างอาคารทิ้งน้ำลงลำน้ำเดิม (River Outlet) เพื่อใช้สำหรับการพร่องน้ำ
๑๗ อ่างเก็บน้ำน้ำซับ ๓ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร	๑. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ ๒. เพิ่มอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉินบริเวณ Abutment ฝั่งซ้าย ๓. ทำการตัดต้นไม้ขนาดใหญ่ที่ขึ้นปกคลุมบริเวณทำนบดิน รวมถึงกำจัดวัชพืชที่ขึ้นบริเวณรอบ ๆ อาคารระบายน้ำล้น ๔. ก่อสร้างอาคารทิ้งน้ำลงลำน้ำเดิม (River Outlet) เพื่อใช้สำหรับการพร่องน้ำ
๑๘ อ่างเก็บน้ำน้ำซับ ๔ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร	๑. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ ๒. ทำการตัดต้นไม้ขนาดใหญ่ที่ขึ้นปกคลุมบริเวณทำนบดินของเขื่อน รวมถึงกำจัดวัชพืชที่ขึ้นบริเวณรอบ ๆ อาคารระบายน้ำล้น ๓. เพิ่มอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉินบริเวณ Abutment ฝั่งขวา ๔. ก่อสร้างอาคารทิ้งน้ำลงลำน้ำเดิม (River Outlet) เพื่อใช้สำหรับการพร่องน้ำ
๑๙ อ่างเก็บน้ำหนองไผ่ ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร	๑. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ ๒. ปรับปรุงผิวจราจรบริเวณสันทำนบดิน ๓. เพิ่มอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉินบริเวณ Abutment ฝั่งขวา ๔. ก่อสร้างอาคารทิ้งน้ำลงลำน้ำเดิม (River Outlet) เพื่อใช้สำหรับการพร่องน้ำ

โครงการ	การดำเนินการปรับปรุง
๒๐ อ่างเก็บน้ำห้วยหาดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลส่องดาว อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร	๑. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ ๒. ทำการตัดต้นไม้ขนาดใหญ่ที่ขึ้นปกคลุมบริเวณทำนบดินของเขื่อน ๓. เพิ่มอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉินบริเวณ Abutment ฝั่งขวา ๔. ซ่อมแซมอาคารระบายน้ำล้นให้มีสภาพพร้อมใช้งาน ๕. ก่อสร้างอาคารทิ้งน้ำลงลำน้ำเดิม (River Outlet) เพื่อใช้สำหรับการพร่องน้ำ
๒๑ อ่างเก็บน้ำห้วยคำบากน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบงเหนือ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร	๑. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ ๒. ทำการตัดต้นไม้ขนาดใหญ่ที่ขึ้นปกคลุมบริเวณทำนบดินของเขื่อน ๓. เพิ่มอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉินบริเวณ Abutment ฝั่งขวา ๔. ปรับปรุงอาคารระบายน้ำล้นให้สามารถระบายน้ำได้มากกว่าปริมาณน้ำสูงสุดที่รอบ ๕๐ ปี ๕. ซ่อมแซมลาดด้านท้ายของทำนบดินที่มีการกัดเซาะจากน้ำฝน ๖. ก่อสร้างอาคารทิ้งน้ำลงลำน้ำเดิม (River Outlet) เพื่อใช้สำหรับการพร่องน้ำ
๒๒ อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำหยาดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลค้อเขียว อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร	๑. ปรับปรุงลาดด้านหน้าและลาดด้านท้ายทำนบดิน ๒. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ ๓. ก่อสร้างอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉินบริเวณ Abutment ฝั่งซ้าย

ข้อมูลจาก สำนักงานชลประทานที่ ๕ และโครงการชลประทานสกลนคร

สำนักงาน กปร. ได้ประสานกรมชลประทานร่วมดำเนินการสนองพระราชดำริอย่างเร่งด่วน โดยเข้าดำเนินงานปรับปรุงอ่างเก็บน้ำระหว่างปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ สำหรับการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำทั้ง ๒๒ แห่ง ในลักษณะต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการเสี่ยงภัยในช่วงฤดูน้ำหลาก ซึ่งมีความเหมาะสมทางด้านวิศวกรรมในส่วนของตัวอาคาร และการระบายน้ำให้มีประสิทธิภาพ มีความมั่นคงแข็งแรง ซึ่งในปัจจุบันได้ดำเนินงานปรับปรุงโครงการฯ ดังกล่าวแล้วเสร็จเรียบร้อยทั้งหมดทุกโครงการฯ ส่งผลให้สร้างความเชื่อมั่นให้กับราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบอ่างเก็บน้ำว่ามีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงได้รับประโยชน์ในพื้นที่การเกษตรให้มีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี ทั้งนี้กรมชลประทานได้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อร่วมบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วมเกิดการใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด

ในการนี้ ขอยกตัวอย่างโครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ จำนวน ๒ โครงการ เพื่อเป็นตัวอย่างของการดำเนินงานปรับปรุงที่กล่าวมาข้างต้น

๑. โครงการปรับปรุงทำนบดินและอาคารประกอบอ่างเก็บน้ำห้วยทรายสว่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

ดำเนินการปรับปรุงทำนบดินที่ชำรุดเสียหาย โดยใช้หินทิ้งป้องกันการกัดเซาะทั้งด้านหน้าเขื่อนและด้านท้ายเขื่อน และขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ สามารถส่งน้ำให้เกษตรกร จำนวน ๗๕๐ ไร่ ป้องกันอุทกภัยในฤดูน้ำหลาก รวมถึงเป็นแหล่งน้ำสำรองเพื่อสนับสนุนการใช้น้ำประปาของอำเภอสว่างแดนดิน เป็นพื้นที่ให้ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นได้ออกกำลังกายและเป็นแหล่งสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ

ลักษณะอาคารเดิม

- เขื่อนยาว ๑,๓๔๕.๐๐ เมตร สันเขื่อนกว้าง ๔.๐๐ เมตร เขื่อนสูง ๖.๐๐ เมตร
- อาคาร Spillway (drop inlet) ความสามารถในการระบายน้ำ ๕๒.๔๗ ลูกบาศก์เมตร/วินาที

การปรับปรุง

๑. ปรับปรุงทำนบดินให้มีระดับเพิ่มขึ้นอีกประมาณ ๐.๕ เมตร พร้อมใช้หินทิ้งเพื่อป้องกันการกัดเซาะด้านหน้าและด้านท้ายทำนบดิน

๒. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำเต็มศักยภาพ ให้มีความจุ ๑,๑๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ความลึกเฉลี่ย ๓ เมตร

๒. โครงการปรับปรุงทำนบดินพร้อมอาคารประกอบอ่างเก็บน้ำภูเพ็ก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ดำเนินการปรับปรุงตัวทำนบดินที่ชำรุดเสียหาย โดยใช้หินทิ้งป้องกันการกัดเซาะทั้งด้านหน้าเขื่อนและด้านท้ายเขื่อน พร้อมขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ และตัดต้นไม้บริเวณทำนบดิน ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำโดยกลุ่มผู้ใช้น้ำประเภทกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน มีสมาชิกจำนวน ๑๓๐ คน ซึ่งหลังดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างแล้วเสร็จจะสามารถส่งน้ำให้พื้นที่การเกษตรในฤดูฝน ๑,๐๐๐ ไร่ ฤดูแล้ง ๑๐๐ ไร่ อีกทั้งยังเป็นแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์สภาพป่าบริเวณเทือกเขาภูพาน

ลักษณะอาคารเดิม

- เขื่อนยาว ๕๓๐.๐๐ เมตร สันเขื่อนกว้าง ๖.๐๐ เมตร เขื่อนสูง ๑๒.๐๐ เมตร
- อาคาร Spillway (ogee weir) อัตราการระบายน้ำ ประมาณ ๕๐.๐๙๙ ลูกบาศก์เมตร/วินาที

การปรับปรุง

๑. ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้มีความจุเต็มศักยภาพ มีความจุ ๒,๗๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร
๒. ซ่อมแซมหินเรียงป้องกันการกัดเซาะบริเวณลาดตลิ่ง
๓. ก่อสร้างอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉินระบายได้สูงสุด ๑๐๖.๙๑ ลูกบาศก์เมตร/วินาที
๔. ปรับปรุงเพิ่มระดับทำนบดินขึ้นอีก ๑.๘ เมตร

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดตาก

"...พิจารณาดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูเหมืองให้กลับคืนสู่สภาพป่าธรรมชาติ และทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งจะช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนได้ อีกทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาธรรมชาติต่อไป..."

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
พระราชทานแก่นายอาสา สารสิน เมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๖
ขณะดำรงตำแหน่งราชเลขาธิการและประธานกรรมการ บริษัทผาแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน)

"...ดำเนินการรวบรวมพรรณไม้และจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับ Eden Millennium Garden (Eden Project) เมืองคอนวอล สหราชอาณาจักร หรือสวนพฤกษศาสตร์ในประเทศบราซิล เมืองรีโอเดจาเนโร ที่มีพื้นที่สวนติดกับเขตป่า ซึ่งสวนพฤกษศาสตร์ในสหราชอาณาจักรนั้น เป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่เดิมเคยเป็นเหมืองแร่ และได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาเป็นสวนพฤกษศาสตร์ มีการรวบรวมพันธุ์ไม้หลากหลาย Canopy (ชั้นเรือนยอด) และจัดแสดงพรรณไม้เป็นโซนต่าง ๆ เช่น Mediterranean Biome เป็นต้น มีการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนทั่วไปเข้าศึกษา มี Visitor Center และมีนักพฤกษศาสตร์ที่สามารถให้ข้อมูลแก่ประชาชนที่เข้าเยี่ยมชม ทั้งนี้ ในการดำเนินการขอให้ดำเนินการตามศักยภาพท้องที่และเริ่มดำเนินการจากสิ่งที่มีอยู่แล้วเป็นเบื้องต้นก่อน จึงค่อยพัฒนาเป็นลำดับต่อไป...."

พระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๙

ถิ่นวนาผาแดง

ปี ๒๕๕๙ บริษัทผาแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินกิจการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่และถลุงโลหะสังกะสี ควบคู่กับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างสมดุลแห่งธรรมชาติ ได้สิ้นสุดการสัมปทานเหมืองลงและได้ส่งมอบพื้นที่ดังกล่าวแก่กรมป่าไม้เพื่อดำเนินการต่อไป โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โปรดเกล้าฯ ทรงรับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามหนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๐๘.๔/๗๓๖๙ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ ตามที่นายอาสา สารสิน ประธานกรรมการ บริษัทผาแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน) ได้มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา กรณี บริษัทผาแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน) ซึ่งได้รับประทานบัตรในการดำเนินกิจการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่และถลุงโลหะสังกะสี และได้ยุติการทำเหมืองในปี ๒๕๖๐ จึงขอให้รับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งกรมป่าไม้พิจารณาแล้ว เห็นชอบแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) พร้อมที่จะทำหน้าที่ผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

ดังนั้น กรมป่าไม้และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงมีแผนดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่รอบเหมืองผาแดง โดยจัดตั้งเป็นโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดตาก ขึ้น

โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูบริเวณเหมืองผาแดงให้กลับสู่สภาพป่าตามธรรมชาติ ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว สร้างงาน สร้างอาชีพให้กับราษฎรในพื้นที่ และจัดทำสวนพฤกษศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ

มนต์เสน่ห์เหมืองผาแดง

- เจดีย์พระธาตุเหมืองผาแดง

ตั้งอยู่บนยอดดอยผาแดง ซึ่งเคยเป็นลานเก็บกองดินที่ได้รับการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมภายหลังสิ้นสุดกิจกรรมการทำเหมืองแร่สังกะสีของ บริษัทผาแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน) สร้างขึ้นตามเจตนารมณ์ของวัดและชุมชน ๓ ตำบล โดยรอบโครงการเหมืองแร่สังกะสี ได้แก่ ตำบลพระธาตุผาแดง ตำบลแม่ตาว และตำบลแม่กุ เพื่อเป็นพุทธบูชาศูนย์รวมจิตใจของราษฎรและเจ้าหน้าที่ภายในโครงการฯ ภายในเจดีย์พระธาตุเหมืองผาแดงประดิษฐานพระพุทธสิรินาคมุนินทร์ เป็นพระพุทธรูปปางนาคปรก โดยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระสุหร่าย พระพุทธสิรินาคมุนินทร์ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

• น้ำตกผาแดง

ภายในโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ยังมีสถานที่ท่องเที่ยว เช่น น้ำตกผาแดง โดยลักษณะของน้ำตก เป็นน้ำตกหินปูนขนาดกลาง ไม่มีหน้าผาสูงชัน มีโขดหินเล็กใหญ่สลับกันไป ทำให้ดูสวยงามร่มรื่นเหมาะสำหรับการมาท่องเที่ยวพักผ่อนและชื่นชมธรรมชาติ

• วิ่งไปกอด...ขุนเขา

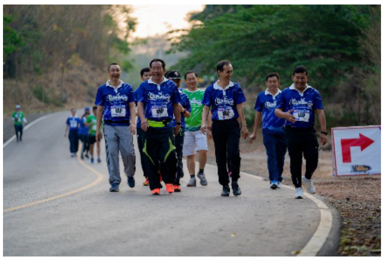

กิจกรรมเดินวิ่งแม่สอดกอดขุนเขา Run for Rangers เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อหารายได้สมทบทุนมูลนิธิ ***"ผู้พิทักษ์ป่า"*** ที่จัดตั้งโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายช่วยเหลือเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าทั่วประเทศ นอกจากนี้ ยังเป็นกิจกรรมสำหรับผู้ที่ชื่นชอบการออกกำลังกายและยังได้รับบรรยากาศที่สดชื่นจากต้นไม้พรรณไม้ต่าง ๆ ท่ามกลางขุนเขาภายในพื้นที่โครงการอีกด้วย

สืบสาน โครงการพระราชดำริ

การดำเนินงานของโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เริ่มขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ โดยมีการดำเนินการตามแผน เน้นการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร ดังนี้

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมฯ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เนื้อที่ ๒,๐๗๗ ไร่ ดำเนินการบริหารจัดการเพื่อใช้ประโยชน์พื้นที่ในโครงการฯ ๗ กิจกรรม ได้แก่

๑) ศูนย์อบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๒) เจดีย์พระธาตุเหมืองผาแดง

๓) ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ

๔) ศูนย์อนุรักษ์พันธุ์กล้วยไม้ป่าและพืชท้องถิ่น

๕) ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

๖) สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแหล่งนันทนาการ

๗) สวนพฤกษศาสตร์

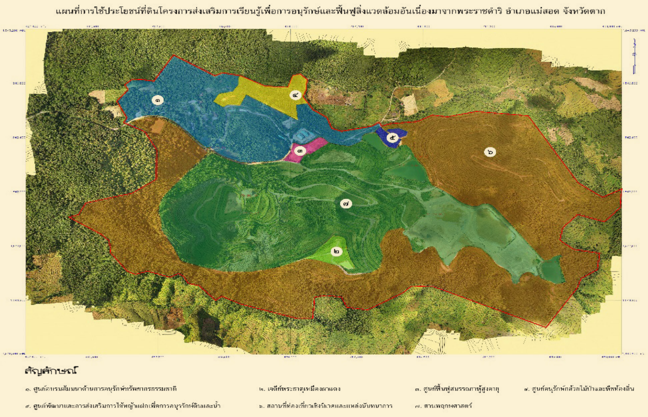

ทั้งนี้ กรมป่าไม้ได้เข้ามาพัฒนาในด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ระบบน้ำ เรือนประทับ เรือนรับรอง และอาคารประกอบ เป็นต้น

ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทางโครงการฯ จัดกิจกรรมปลูกป่าเชิงระบบนิเวศ (มิยาวากิ) โดยโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกลุ่ม RGM Regreen Movement นำโดย ศ. ดร.ซุนจิ มูไร โดยวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ ปลูกป่าเนื้อที่จำนวน ๑๐ ไร่ และวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา ปลูกป่าเนื้อที่จำนวน ๕ ไร่

นอกจากนี้ ทางโครงการฯ ยังได้รับผิดชอบการดูแลรักษาพรรณไม้พระราชทาน การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ตามวงศ์ ตลอดจนการเพาะชำกล้าไม้ทั่วไป เพื่อนำกลับมาปลูกในพื้นที่โครงการฯ ให้กลับสู่สภาพป่าดังเดิมและทำการแจกจ่ายให้แก่ราษฎรบริเวณโดยรอบพื้นที่โครงการฯ อีกด้วย

การพัฒนาพืชสมุนไพร และไม้ขนาดเล็ก ได้ทำการทดลองวิจัย ปลูกวงศ์ Zingiberaceae (ขิงข่า) เพื่อพัฒนาหาพันธุ์ที่ดีที่สุดและเสริมสร้างรายได้ให้แก่ราษฎรบริเวณพื้นที่รอบโครงการฯ และเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งสามารถพัฒนาเป็นอาชีพที่ยั่งยืนต่อไป

การสำรวจรวบรวมพรรณไม้ผืนป่าตะวันตก ไม้เฉพาะถิ่นและพรรณไม้หายาก เป็นการอนุรักษ์และรวบรวมเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ต่อไป

การเพาะชำหญ้าแฝก เพื่อนำไปปลูกช่วยป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ในด้านการจัดทำแนวกันไฟ เพื่อเป็นเส้นทางตรวจระวังไฟป่า เป็นเส้นทางลำเลียงเจ้าหน้าที่และเครื่องมือเข้าไปดับไฟป่า และในกรณีฉุกเฉิน สามารถถอยมาใช้แนวกันไฟเป็นแนวตั้งรับที่ปลอดภัยได้

ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ราษฎร

ทางโครงการฯ ได้จัดกิจกรรมร่วมกับราษฎรในพื้นที่รอบโครงการฯ เช่น การฝึกอบรมหลักสูตรการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามศาสตร์พระราชา กิจกรรมครูป่าไม้สืบสานแนวพระราชดำริ ค่ายเยาวชนรักษ์พงไพร เป็นต้น เพื่อสร้างจิตสำนึกตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จาก Eden เป็นสวนพฤกษศาสตร์ผาแดง

คณะอนุกรรมการจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์ในโครงการฯ ได้วางแผนจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์สำหรับรวบรวมพรรณไม้หายากท้องถิ่นและผืนป่าตะวันตกเพื่อพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ต่อไป โดยศึกษาแนวทางการปรับปรุงการพัฒนาฟื้นฟูพื้นที่ของ Eden Garden project ที่ Cornwall สหราชอาณาจักร บางส่วนมาใช้กับโครงการฯ

นายคมน์ เครืออยู่

หัวหน้าโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดตาก

ผู้เรียบเรียง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดตั้งโครงการฯ

๑) ราษฎรรอบพื้นที่โครงการฯ มีความรู้ในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งมีความสามารถในการพัฒนาตนเองและชุมชน ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๒) เกิดการจ้างงานในพื้นที่ ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการให้ดียิ่งขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

๓) สภาพพื้นที่ที่เสื่อมโทรมได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ดินและน้ำได้รับการอนุรักษ์เพิ่มขึ้น

๔) เพิ่มพื้นที่สีเขียวและปลูกฝังจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชนและราษฎรบริเวณโดยรอบพื้นที่โครงการฯ

๕) เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และด้านพฤกษศาสตร์ อีกทั้งพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ

๖) จัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์

การสำรวจความหลากหลายของ

เห็ดป่า

ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

เรียบเรียงโดย
นางทิวาวรรณ ศรีวิชัย และนายเชิดชัย โพธิ์ศรี
งานศึกษาและพัฒนาป่าไม้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เห็ดป่านับเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าต่อคนในชุมชนทั้งทางด้านชีวภาพ ในการเป็นผู้ย่อยสลายที่สำคัญในระบบนิเวศ เป็นอาหารและสร้างรายได้ให้ผู้ที่อาศัยใกล้พื้นที่ป่า แต่ก็เป็นอันตรายกับชาวบ้านที่เก็บเห็ดมาบริโภคและค้าขายโดยมีความเข้าใจและความเชื่อที่ไม่ถูกต้องในการแยกชนิดของเห็ดพิษและเห็ดที่รับประทานได้

นอกจากนี้ การมีเห็ดป่าในระบบนิเวศยังมีความสัมพันธ์กับการรักษาป่าดังพระราชดำรัส สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อครั้งเสด็จ ณ อาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยว งานศึกษาและพัฒนาป่าไม้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๖ มีพระราชดำรัสความว่า ***"รายชื่อเห็ดป่าทำไมยังมีชื่อเป็นภาษาอังกฤษ ยังไม่มีชื่อเรียกภาษาไทย ให้ดำเนินการจำแนกให้ครบถ้วน ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญกับเห็ดป่า เพราะเห็ดป่าเราปลูกเองไม่ได้ แต่เราปลูกป่าและรักษาระบบนิเวศให้มีเห็ดป่าได้"***

เนื่องจากในอดีตศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีสภาพป่าที่เสื่อมโทรม ซึ่งเกิดจากการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่สำหรับทำการเกษตร การเก็บหาของป่าโดยไม่ถูกวิธี และการลักลอบตัดไม้จากราษฎรในพื้นที่และราษฎรพื้นที่ข้างเคียง จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พื้นที่ป่าลดลงและขาดความอุดมสมบูรณ์ ต่อมาสภาพพื้นที่ป่าได้รับการฟื้นฟูโดยการน้อมนำทฤษฎีการฟื้นฟูป่าด้วยวิธีการปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก ป่าเปียก ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง และปลูกป่าในใจคน ทำให้ปัจจุบันสภาพป่าในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ ได้ฟื้นคืนสภาพที่สมบูรณ์ จึงนับได้ว่าเป็นพื้นที่หนึ่งที่เหมาะแก่การศึกษาความหลากหลายของเห็ดป่าเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากพื้นที่ป่าที่สมบูรณ์แล้ว ปัจจุบันความนิยมในเรื่องของอาหารป่าเป็นที่นิยมแพร่หลาย รวมถึงที่ผ่านมานั้น

ข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของเห็ดป่าในพื้นที่ศูนย์ศึกษาฯ ยังมีจำกัด หากได้มีการศึกษาข้อมูลและสำรวจความหลากหลายของเห็ดป่าในพื้นที่ นอกจากจะได้รับประโยชน์ในการนำไปใช้แล้ว ยังเป็นการรักษาอาหารพื้นบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการร่วมกันอนุรักษ์และรักษาพื้นที่ป่าให้คงอยู่ตลอดไป ดังนั้น งานศึกษาและพัฒนาป่าไม้ ศูนย์ศึกษาฯ โดยนางทิวาวรรณ ศรีวิชัย และนายเชิดชัย โพธิ์ศรี จึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่อง ***"การสำรวจความหลากหลายของเห็ดป่าในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร"*** ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้เล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานศึกษาวิจัยดังกล่าว เมื่อปี ๒๕๕๙

การศึกษาครั้งนี้ได้เข้าสำรวจความหลากหลายของเห็ดป่า โดยคัดเลือกพื้นที่วางแปลงเก็บข้อมูลถาวรในพื้นที่แปลงตัวชี้วัด ขนาด ๑๐๐x๑๐๐ เมตร จำนวน ๘ แปลง ซึ่งเป็นพื้นที่ของศูนย์ฯ โดยพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีสภาพทั่วไปส่วนใหญ่เป็นป่าธรรมชาติแต่ไม่ค่อยมีไม้ใหญ่เหลืออยู่ลักษณะทั่วไปเป็นป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ส่วนบริเวณริมห้วยจะมีสภาพเป็นป่าดิบแล้ง ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีที่ราบบริเวณเชิงเขาเล็กน้อย ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ย ๒๘๐.๑ เมตร ความลาดชันของลุ่มน้ำเฉลี่ยร้อยละ ๙.๖ และมีทิศทางการลาดชันไปทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เข้าสำรวจบันทึกข้อมูลและเก็บตัวอย่างทั้ง ๘ แปลง การศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจในช่วงฤดูฝน โดยสำรวจชนิดเห็ดป่า เก็บตัวอย่างเห็ดพร้อมทั้งข้อมูลเห็ดแต่ละชนิดในแต่ละแปลงตัวอย่างทั้ง ๘ แปลง โดยการสำรวจในครั้งนี้ พบเห็ดชนิดต่าง ๆ จำนวนทั้งหมด ๑๕๗ ชนิด โดยเห็ดที่พบเป็นเห็ดในวงศ์ Polyporaceae, Marasmaiaceae มีจำนวนชนิดและพบซ้ำมากที่สุด รองลงไปคือเห็ดในวงศ์ Russulaceae,

Hymenogastraceae เห็ดที่พบสามารถจำแนกชนิดโดยแยกเป็นวงศ์ได้จำนวน ๒๕ วงศ์ และเป็นเห็ดที่บริโภคเป็นอาหารได้จำนวน ๕๙ ชนิด บริโภคเป็นอาหารไม่ได้จำนวน ๙๘ ชนิด และพบเห็ดชนิดที่มีฤทธิ์เป็นเห็ดเมาหรือเห็ดพิษที่ทำให้เกิดอาการมึนเมา คลื่นเหียนและอาเจียน เช่น เห็ดหัวกรวด (Chlorophyllum molybdites (Meyer ex Fr.) Mass.) อยู่ในวงศ์ Agaricaceae ชื่ออื่น ๆ เช่น เห็ดกระโดงตีนต่ำ เห็ดหัวกรวดครีบเขียวอ่อน เป็นกลุ่มเห็ดที่เป็นพิษต่อระบบทางเดินอาหาร มักพบในเห็ดที่ขึ้นบริเวณที่โล่งแจ้ง จากการสำรวจพบว่าเห็ดจะขึ้นอยู่ตามพื้นที่แตกต่างกัน โดยเห็ดชนิดเดียวกันมักจะขึ้นอยู่ในบริเวณเดียวกันและเมื่อสำรวจในปีถัดไปพบว่าเห็ดชนิดเดิมมักจะขึ้นอยู่ในบริเวณเดิมที่พบ อาจเป็นเพราะในบริเวณที่เคยเกิดดอกเห็ดชนิดนั้นมีสปอร์ของเห็ดตกอยู่ เมื่อถึงเวลาที่มีปัจจัยเหมาะสมจึงเจริญเป็นดอกเห็ดอยู่ในบริเวณเดิม การเก็บหาเห็ดซึ่งเป็นการนำเห็ดออกจากพื้นที่ก่อนที่สปอร์จะตกลงพื้นที่ดิน รวมไปถึงสภาพดินฟ้าอากาศที่ไม่เหมาะสม ทำให้สปอร์เห็ดไม่สามารถเจริญได้และทำให้ปริมาณเห็ดลดน้อยลง

การศึกษาความหลากหลายของเห็ดป่าในแปลงตัวชี้วัดของพื้นที่ศูนย์ฯ จึงมีความสำคัญเพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการศึกษาของประชาชนรอบศูนย์ฯ ตลอดจนประชาชนผู้ที่สนใจ โดยจะเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชนเรื่องเห็ดป่า รวมถึงเป็นการส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าไม้และระบบนิเวศป่าไม้อีกด้วย

นอกจากนี้ ประชาชนและผู้ที่สนใจยังจะได้รู้จักชื่อและชนิดของเห็ดป่า รวมทั้งสามารถจำแนกชนิดของเห็ดป่าที่บริโภคได้กับเห็ดป่ามีพิษ อันเป็นการสนองพระราชดำริและนำไปสู่การอนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืนต่อไป

ตัวอย่างเห็ดที่บริโภคเป็นอาหารได้

เห็ดแดงน้ำหมากใหญ่

เห็ดปลวกตาบ

เห็ดปลวกแม่หม้าย

เห็ดผึ้ง

เห็ดหูหนูช้าง

เห็ดดิน

ตัวอย่างเห็ดที่ไม่สามารถบริโภคเป็นอาหารได้

เห็ดขี้ควาย

เห็ดหิ้งเบาะนางฟ้า

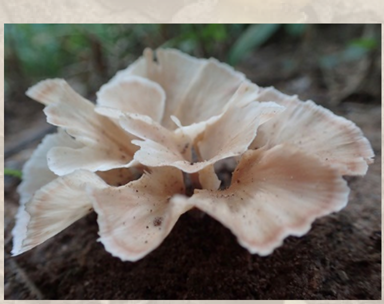

เห็ดกุหลาบเหลือง

เห็ดร่มน้ำตาลแดง

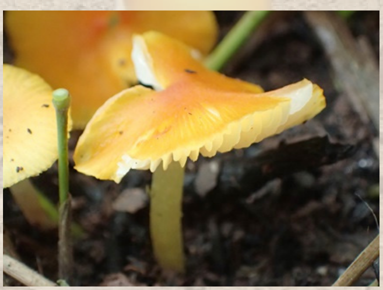

เห็ดเทียน

เห็ดขอนขน

บทความพิเศษ

งานสัมมนาเรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนบูรณาการติดตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้านการเกษตร ณ ห้องพึ่งบุญฯ อาคารวิสัยทัศน์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในวันศุกร์ ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

นายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการ กปร.

เมื่อกล่าวถึงที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ต้องย้อนไปถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช บรมนาถบพิตร ตั้งแต่เมื่อครั้งทรงขึ้นครองราชย์ในปี ๒๔๘๙ บ้านเมืองเราเป็นภาคเกษตรกรรม จึงทรงศึกษาข้อมูลด้านการเกษตรภายในประเทศ และทรงงานหนักเพื่อบ้านเมือง ทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และสาธารณสุข เพื่อบรรเทาปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ในระยะต่อมา จึงเกิดเป็นโครงการที่มีลักษณะความร่วมมือของหลายภาคส่วน ทรงใช้วิชาความรู้และประสบการณ์ทั้งในและต่างประเทศ ด้วยการศึกษา ทดลอง วิจัยด้วยพระองค์เอง ณ สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต และนำไปขยายผลต่อยอดเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน และเป็นที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมี ๓ ลักษณะ ข้อหนึ่งมาจากพระราชดำริโดยตรง ที่มีพระราชดำริให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อสอง มาจากความเดือดร้อนของราษฎร โดยการช่วยเหลือผ่านฎีกา ข้อสาม หน่วยงานกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยรับเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เราต้องทำความเข้าใจถึงแนวทางของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบรมวงศานุวงศ์ ว่าในระบบราชการปกติ มีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอและยังขาดองค์ความรู้ พระองค์จึงพระราชทานโครงการต่าง ๆ มาเติมเต็มให้สอดคล้อง ขนานคู่กันไปกับแนวทางของรัฐบาล โดยมีสำนักงาน กปร. เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องฯ โดยการสนับสนุนงบประมาณให้กับหน่วยงาน ดำเนินโครงการต่าง ๆ

ในระยะ ๒ - ๓ ปีแรก เมื่อโครงการฯ มีความก้าวหน้าขึ้น ก็ขอให้เข้าสู่การใช้งบประมาณปกติของแต่ละหน่วยงาน สำนักงาน กปร. พยายามสนับสนุนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับภารกิจปกติของหน่วยงาน หลายครั้งพระองค์พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการช่วยเหลือผ่านองค์กรมูลนิธิ ผ่านโครงการต่าง ๆ สำนักงาน กปร. ได้รวบรวมฐานข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๒ ไว้จำนวน ๔,๘๑๐ โครงการ จำแนกได้เป็น ๘ ประเภท คือ ด้านการเกษตร ด้านแหล่งน้ำมีมากกว่าร้อยละ ๖๐ เช่น การขุดลอก การทำแก้มลิง ฯลฯ ด้านสาธารณสุข ด้านคมนาคม ด้านสวัสดิการสังคม ด้านส่งเสริมอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านบูรณาการ อาทิ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นต้น

ก่อนจะกล่าวถึงแนวทางการขับเคลื่อน ขอทบทวนหลักคิดเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง อาทิ ความมั่นคงทางการศึกษา ความมั่นคงทางโภชนาการ ความมั่นคงทางการแพทย์ มิติด้านสิ่งแวดล้อม การรักษาสภาพแวดล้อม ป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร ทรัพยากรทางทะเล และ***"หลักการทรงงาน"*** ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่พระองค์ได้สรุปบทเรียนเพื่อเป็นแนวทางให้ทุกภาคส่วนได้น้อมนำไปใช้ ในลักษณะของงานบูรณาการ เป้าหมายวัตถุประสงค์ พระบรมราโชบาย พระวิสัยทัศน์ เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศในหลายส่วนที่สำคัญ คือ ภาคการเกษตร การสาธารณสุข การศึกษา สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คือ ปัจจัยการผลิตในความหมายขององค์ความรู้เรื่องดิน น้ำ ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ แนวพระราชดำริต่าง ๆ เช่น ดินเปรี้ยว ดินเค็ม ความอุดมสมบูรณ์ทางการเกษตร การพัฒนาที่ดิน การพัฒนาแหล่งน้ำ ฯลฯ ในการดำเนินงานโครงการฯ ต้องอาศัยความรู้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การศึกษาสาเหตุของปัญหาที่แตกต่างกัน การน้อมนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมตามภูมิสังคมในภูมิภาคนั้น ๆ เช่น การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ จำนวน ๖ แห่ง ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ มีการดำเนินงานมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๒ จนถึงปัจจุบัน มีผลงานทางวิชาการเกิดขึ้นมากมาย เกิดองค์ความรู้ การทดลองวิจัย การประยุกต์ต่อยอดองค์ความรู้ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปนำไปทดลองใช้ อีกทั้งมีการขยายผลไปยังศูนย์สาขาเครือข่ายต่าง ๆ ให้ชาวบ้านมาเรียนรู้ ส่วนนอกภาคเกษตรจะมองในเชิงรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับกฎหมายอุทยานฯ ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ชั้น ๑ เอ และขอเน้นย้ำว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริก็ต้องดำเนินการตามขั้นตอนทางกฎหมาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปณิธานที่จะทรงสืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมอบหมายให้องคมนตรีติดตามขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ปัจจุบันมีโครงการที่ยังไม่ได้ดำเนินการ ทั้งหมด ๘๘ โครงการ ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการไปแล้ว ๔๘ โครงการ อยู่ระหว่างการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ๓๐ โครงการ และติดปัญหาพื้นที่มวลชน ๑๑ โครงการ ในขณะเดียวกันก็ขับเคลื่อนโครงการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปพร้อมกัน นอกจากนี้ ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ตุลาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นมา และขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยดำเนินการให้แล้วเสร็จ เพื่อช่วยเหลือราษฎรให้ได้รับประโยชน์สุขโดยทั่วกัน

"ต้นแบบ" การดำเนินงาน ด้านความโปร่งใส

เรียบเรียงโดย...ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) เป็นหน่วยงานที่รับสนองพระราชดำริ และทำหน้าที่ในการประสานจัดทำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ บุคลากรของสำนักงาน กปร. จำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งต้องรักษาระเบียบวินัยของทางราชการอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความโปร่งใสและเกิดประโยชน์ที่แท้จริงต่อประชาชน นอกจากการเสริมสร้างความรู้/ความเข้าใจเรื่องแนวคิดตามหลักวิชา กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่หน่วยงานกำหนดให้กับบุคลากรของสำนักงาน กปร. ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดแล้ว สำนักงาน กปร. ยังให้ความสำคัญและส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้บุคลากรนำแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต เพราะหากมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบทางโลก และมีจิตใจที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตในทางธรรม ย่อมส่งผลให้มีการดำเนินงานที่มีความโปร่งใส เกิดธรรมาภิบาลในองค์กร และปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต เป็นกลไกหนึ่งในการดำเนินการตามแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในส่วนราชการของสำนักงาน กปร. และยังมีกลไกขับเคลื่อนอื่นที่สำคัญ เช่น คณะกรรมการจริยธรรม หัวหน้าส่วนราชการ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและการบังคับใช้มาตรฐานทางจริยธรรมกับข้าราชการและทำหน้าที่สอดส่องดูแลให้ข้อเสนอแนะในเรื่องของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินงาน นอกจากนี้ ยังมีคณะทำงานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงาน กปร. เป็นกลไกภายในสำนักงาน กปร. ในการขับเคลื่อนและกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส โดยมีผู้แทนจากทุกสำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม เป็นคณะทำงาน และมีศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) เป็นคณะทำงานและเลขานุการ

อบรมปฏิบัติธรรมที่วัดธรรมโมลี จังหวัดนครราชสีมา

ประชุมเชิงปฏิบัติการ
“หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการต่อต้านการทุจริต”
ภายใต้โครงการพัฒนาองค์กรคุณธรรมตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง

การส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เกิดองค์กรคุณธรรมพร้อมทั้งขับเคลื่อนแผนงานโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งในการป้องกันการทุจริต และสร้างความตระหนักให้หน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินงานอย่างโปร่งใสและมีคุณธรรม

สำหรับในปี ๒๕๖๒
สำนักงาน กปร. ได้ค่า ITA **๘๗.๗๒** คะแนน
ถือว่าผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับ A หรือระดับ **ดี**
ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช.
ได้ให้หน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับ A
เป็น “ต้นแบบการดำเนินงานด้านความโปร่งใส”

คะแนน ITA = ๘๗.๗๒ (A)

ตัวชี้วัดการประเมิน

ตัวชี้วัดการประเมิน	คะแนน
๑) การปฏิบัติหน้าที่	๘๖.๕๕ คะแนน
๒) การใช้งบประมาณ	๗๘.๔๙ คะแนน
๓) การใช้อำนาจ	๘๐.๑๑ คะแนน
๔) การใช้ทรัพย์สินของราชการ	๗๖.๔๖ คะแนน
๕) การแก้ไขปัญหาการทุจริต	๘๑.๐๘ คะแนน

ตัวชี้วัดการประเมิน

ตัวชี้วัดการประเมิน	คะแนน
๖) คุณภาพการดำเนินงาน	๘๑.๖๒ คะแนน
๗) ประสิทธิภาพการสื่อสาร	๗๙.๓๗ คะแนน
๘) การปรับปรุงระบบการทำงาน	๗๔.๖๕ คะแนน
๙) การเปิดเผยข้อมูล	๑๐๐.๐๐ คะแนน
๑๐) การป้องกันการทุจริต	๑๐๐.๐๐ คะแนน

อย่างไรก็ตาม สำนักงาน กปร. ยังคงมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมบุคลากรในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และป้องกันการทุจริตภายใต้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ของประเทศให้สูงขึ้นต่อไป

เรียบเรียงโดย กลุ่มช่วยอำนวยการและบริหารทั่วไป สำนักงานเลขาธิการ

จาก "บ้านรางพลับ" ชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) สู่ "สำนักงาน กปร."

ด้วยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการ ***"มาตรการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ"*** พร้อมกันทั่วประเทศ เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย ขยะพลาสติก และงดใช้โฟมบรรจุอาหาร ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สำนักงาน กปร. เล็งเห็นความสำคัญในมาตรการดังกล่าว จึงได้จัดโครงการ ***"เราทำความดี เพื่อลดภัยสิ่งแวดล้อม"*** ของสำนักงาน กปร. เพื่อขับเคลื่อนมาตรการการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยภายในสำนักงาน กปร. ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ จนถึงปัจจุบัน อันเป็นจุดเริ่มต้นในการสนองพระราชดำริเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายในสำนักงาน กปร. เสมือนการดูแลบ้านของเราเอง

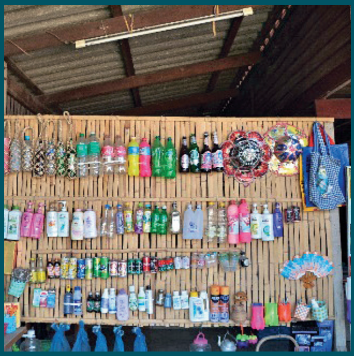

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้จัดการอบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยและการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ ชุมชนบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ภายใต้โครงการดังกล่าว ซึ่งชุมชนบ้านรางพลับ เป็นชุมชนที่มีการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างยั่งยืน และได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ ๑ โครงการประกวดชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ระดับประเทศ ประจำปี ๒๕๖๒ ที่จัดโดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาดูงานชุมชนบ้านรางพลับ ทำให้สำนักงาน กปร. ได้เล็งเห็นแนวทางในการบริหารจัดการการคัดแยกขยะ ระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้านและสำนักงานเทศบาลตำบลกรับใหญ่ ที่ร่วมแรงร่วมใจกันระดมความคิดเห็น กำหนดข้อพึงปฏิบัติร่วมกัน และลดการสร้างขยะให้เป็นศูนย์ (Zero Waste) ด้วยวิธีการที่น่าสนใจคือ ไม่มีจุดทิ้งขยะส่วนรวมของชุมชน แต่ให้จัดตั้งจุดคัดแยกขยะในบ้านของตนเอง เพื่อแยกขยะที่สามารถสร้างมูลค่าได้ (ขยะที่ขายได้/ขยะที่สามารถนำมาเป็นปุ๋ยบำรุงดิน) และแยกขยะอันตรายส่งให้สำนักงานเทศบาลฯ ดำเนินการต่อไป

จากแนวทางในการบริหารจัดการการคัดแยกขยะของชุมชนบ้านรางพลับ นับว่าเป็นแนวทางที่ท้าทายสู่การนำมาประยุกต์ใช้และผลักดันให้สำนักงาน กปร. บ้านของเรา ลดปริมาณขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี

ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดปราจีนบุรี

วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๓

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี และพลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี พร้อมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคกลาง เดินทางไปศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อติดตามการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ พร้อมรับฟังบรรยายสรุปการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาฯ และสถานการณ์น้ำของลุ่มน้ำโจนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จากนั้น เดินทางไปเยี่ยมกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนที่ ๒ แปลงเกษตรของนางวิเชียร ปราบพาล และนายประสิทธิ์ ศรีสงคราม ที่นำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาอบรมจากศูนย์ฯ มาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ

โอกาสนี้ ได้เยี่ยมกลุ่มเกษตรกรที่นำผลผลิตมาจัดแสดง รวมทั้งเยี่ยมชมแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ การทำผลิตภัณฑ์จักสานจากหญ้าแฝก การตีเหล็กบริเวณหน่วยพัฒนาชุมชน รวมทั้งระบบน้ำชลประทานที่อยู่ภายในศูนย์ฯ

วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๓

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี และพลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี พร้อมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคกลาง เดินทางไปองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อประชุมติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการอ่างเก็บน้ำใสน้อยใสใหญ่ จังหวัดปราจีนบุรี โดยรับฟังรายงานความก้าวหน้าและสภาพปัญหาจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการนี้ องคมนตรี ได้ร่วมกันพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้การก่อสร้างแล้วเสร็จในการสร้างประโยชน์ให้กับราษฎรตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงสืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการฯ และลงพื้นที่เยี่ยมชมบริเวณพื้นที่ที่จะก่อสร้างโครงการฯ

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี

ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๓

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี และนายอำพน กิตติอำพน องคมนตรี พร้อมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เดินทางไปโครงการอ่างเก็บน้ำลำนางรองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นประธานการประชุมติดตามโครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

จากนั้น ได้เดินทางไปโครงการอ่างเก็บน้ำลำจังหันอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสำโรงใหม่ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

โอกาสนี้ ได้พบปะเยี่ยมราษฎรในเขตพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำลำจังหันอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และปล่อยพันธุ์ปลากระแหและปลาจาด จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ตัว

ต่อมา เดินทางไปประตูระบายน้ำบ้านเทพพยัคฆ์ ตำบลตาจง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อดูสภาพพื้นที่โครงการประตูระบายน้ำฯ และพบปะราษฎรที่อยู่ในพื้นที่โครงการฯ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้กำลังใจแก่ราษฎรที่มาต้อนรับ

จากโครงการ ๙๑๐๑ ตามรอยเท้าพ่อ

ภายใต้ร่มพระบารมี เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน

สู่วิสาหกิจชุมชนพันจันทร์หวานละมุน

สับปะรด ผลิตภัณฑ์ผลไม้ท้องถิ่นจากชุมชนหมู่บ้านทุ่งมะลิคร้อ ตำบลหนองพันจันทร์ อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี นำมาแปรรูป เป็นวิสาหกิจสร้างรายได้ให้กับชุมชน มีผลิตภัณฑ์จำหน่ายดังนี้ สับปะรดกวนดั้งเดิม สับปะรดกวนกะทิ สับปะรดหยี น้ำสับปะรดพร้อมดื่ม และน้ำไซรัปสับปะรด

สามารถอุดหนุนสินค้าได้ที่

วิสาหกิจชุมชนพันจันทร์หวานละมุน เลขที่ ๕๖/๒ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลหนองพันจันทร์ อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
หรือสอบถามรายละเอียดกับคุณนุช ถิ่นวงษ์ม่อม เบอร์โทรศัพท์ ๐๙ ๒๔๑๐ ๗๓๒๙

ความพึงพอใจคอลัมน์ต่าง ๆ วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๒/๒๕๖๓

คอลัมน์		มาก	ปานกลาง	น้อย
(๑)	ข่าวพระราชกรณียกิจ	○	○	○
(๒)	แนะนำโครงการ	○	○	○
(๓)	ขยายผลความสำเร็จจากโครงการฯ	○	○	○
(๔)	เศรษฐกิจพอเพียง	○	○	○
(๕)	น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ	○	○	○
(๖)	ความเคลื่อนไหว	○	○	○

สิ่งที่ควรปรับปรุง / ข้อเสนอแนะ

....

....

....

* ขอขอบคุณที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นต่อวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวารสารฯ ให้ดียิ่งขึ้น และยืนยันที่จะรับหนังสือวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่อไป หรือขอยกเลิก โปรดแจ้งให้ทราบด้วย ○ รับต่อไป ○ ยกเลิก

คำถาม

คำถามชิงรางวัลประจำวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๒/๒๕๖๓
ผู้ที่ตอบคำถามถูก ๑๐ ท่านแรก รับของที่ระลึกจากสำนักงาน กปร.

๑. เจดีย์พระธาตุเหมืองผาแดง ตั้งอยู่ในจังหวัดใด

○ จังหวัดตาก ○ จังหวัดพิษณุโลก

๒. แนวทางการปรับปรุงการพัฒนาฟื้นฟูพื้นที่ของ Eden Garden Project เป็นแนวคิดของประเทศใด

○ สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์ ○ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

เฉลยคำตอบ

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๓

ข้อที่ ๑ คำตอบคือ อ่างเก็บน้ำหนองกลางดง มีที่ตั้งอยู่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ข้อที่ ๒ คำตอบคือ โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยทรายขมิ้นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสกลนคร

ชื่อ - สกุล ....ตำแหน่ง ....

หน่วยงาน ....โทรศัพท์ ....

ที่อยู่ ....

กรุณาส่งคำตอบมาที่ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตามที่อยู่ด้านหลัง หรือโทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๑ - ๒
สามารถตรวจสอบรายชื่อได้ที่ www.rdpb - journal.in.th
หรือแอปพลิเคชัน rdpb - journal

(พื้นที่ส่วนนี้สำหรับโฆษณา)

บริการธุรกิจตอบรับ

ใบอนุญาตเลขที่ ปณ. (น) / 3981 ปณฝ. ทำเนียบรัฐบาล
ถ้าฝากส่งในประเทศไม่ต้องผนึกตราไปรษณียากร

สำนักงาน กปร.
ตู้ ปณ. ๗
ปณฝ. ทำเนียบรัฐบาล
กรุงเทพมหานคร
๑๐๓๐๒

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๓

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจด้านการพัฒนาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบรมวงศ์ ที่ได้พระราชทานแนวพระราชดำริเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่ราษฎรและประเทศให้เกิดความยั่งยืนมั่นคงต่อไป

๒. เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวพระราชดำริและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้แก่ประชาชน หน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนสื่อมวลชน ให้ได้รับทราบข้อมูลอย่างถูกต้องและกว้างขวางยิ่งขึ้น

๓. เพื่อขยายผลการพัฒนาและผลสำเร็จจากแนวพระราชดำริและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไปสู่สาธารณชนได้อย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งเป็นเอกสารอ้างอิงได้อย่างถูกต้อง

โปรดทราบ

บทความและข้อเขียนต่าง ๆ ในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ใช่ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

หากมีความประสงค์จะนำข้อมูลไปเผยแพร่ โปรดระบุแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย

ดำเนินการโดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์
แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๐๐-๖
โทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๒

ติดตามข่าวสารเพิ่มเติม

www.rdpb.go.th
www.facebook.com/RDPBProject
e-mail: rdpb_project@hotmail.com

คณะที่ปรึกษา

เลขาธิการ กปร. (นายดนุชา สินธวานนท์)
รองเลขาธิการ กปร. (นายลลิต ถนอมสิงห์)
รองเลขาธิการ กปร. (นายปวัตร์ นวะมะรัตน)
รองเลขาธิการ กปร. (นางสาวอุศนีย์ ธูปทอง)
ที่ปรึกษาด้านการพัฒนา (นางสาววัชรี วัฒนไกร)
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ (นางสาวถกลวรรณ ไกรสรกุล)
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ (นายสมศักดิ์ เพิ่มเกษร)

คณะบรรณาธิการ

นางพิชญดา หัศภาค
ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์/หัวหน้าคณะบรรณาธิการ

นางสาวณัฐดา ศุภสินธุ์
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๑

นายปริญญ์วัฒน์ วัชรอาภากร
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒

นางสาวนิตติยา สมาธิ
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๓

นางสาวรุ่งรัตน์ วงษ์จู
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔

นางสาวกุลวดี ปุงบางกะดี่
ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการ

นางสาวตติยา ตันวิเชียร
ผู้แทนกองศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

นางสมพร สุขประเสริฐ
ผู้แทนกองพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อขับเคลื่อนแนวพระราชดำริ

นายขจรชัย ฤทธิวงศ์
ผู้แทนกองติดตามประเมินผล

นางสาวศีต์กร ตันกำแหง
ผู้แทนกองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์

นางอรอนันต์ วุฒิเสน
ผู้แทนกองกิจกรรมพิเศษ

นางสาวสมลักษณ์ บุนนาค
ผู้แทนศูนย์สารสนเทศ

นางสาวจุไรรัตน์ อินทร์โต
ผู้แทนศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต

นายนพปฎล มกุลกาญจน์
ผู้แทนกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

นายเอกชัย เพ็งสว่าง

นางสาวมทิรา ภัคทิพวดี

นางสาวประภาพร ซื่อสัตย์
ผู้แทนกองประชาสัมพันธ์

นายพิสิทธิ์ วิเชียรทศพร

นายทวีศักดิ์ แป้นคุ้มญาติ

นายพลวรรธน์ สายะเสวี

นายภาณุพันธ์ อรุณวรณ์
ช่างภาพ

ออกแบบและจัดพิมพ์ที่

บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๓๗๘ ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๘๒ ๑๐๑๐, ๐ ๒๔๒๒ ๙๐๐๐
โทรสาร ๐ ๒๔๓๓ ๒๗๔๒, ๐ ๒๔๓๔ ๑๓๘๕

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดทำขึ้นเพื่อแจกจ่าย ห้ามจำหน่าย

แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ • ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๓

ISSN : 1685 - 8234